

Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/616)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 - 580 6/1412

5 . VI . 1946

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nei maddelerinin değiştirilmesi hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 5 . VI . 1946 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başbakan

Ş. Saraçoğlu

Gereke

Cemiyetler Kanununun değiştirilmesi tasarısıyla muvazi olarak Ceza Kanununun bazı maddelerinin de değiştirilmesi zaruri görülmüştür. Sayın Cumhurbaşkanının Büyük Millet Meclisinin Yedinci Döneminin Üçüncü Toplantı yılımı açarken verdikleri direktif dâhilince Ceza Kanunumuza 1938 yılında yapılan değişiklikler neticesi konulan bazı maddelerin, memleketin güvenliğine, bünyesine ve ihtiyacına göre doğru ölçüler dâhilinde iyileştirilmesi, partiler teşkiline karşı koymasız ihtimali olan hükümlerin değiştirilmesi amacıyla incelemeler yapılmış ve vatandaşların sınıf menfaatleri üzerine parti kurumlarına kanun yolu ile mâni olmamak ve kökü dışarıda yani yabancı aleti olan cemiyet ve partiler ve onlardan mülhem olan cemiyet ve partilere karşı kanun yolu ile karşı koymakta devam etmek şeklinde hulâsa edilebilen ölçüler dâhilinde bir değişiklik yapılmak üzere bu tasarı meydana getirilmiştir. Kökü dışarıda bulunan ve Milletlerarası mahiyette olan cemiyet ve partilerden gayesi Türk kanunlarına aykırı olanlarına karşı koymak için 141 nei maddede bir değişiklik yapılmasına lüzum görülmemiştir.

Madde 141. — Bu maddenin birinci fıkrasında bir değişiklik yapılmasına lüzum görülmemiştir. Bu madde sınıf esası üzerine kurulacak partilere karşı koymamaktadır çünkü demokrat bir rejimde partiler birbirlerini yok etmek veya diğerleri üzerinde tahakküm etmek gayesiyle kurulmazlar. Bu madde, içtimai bir sınıfın diktatörlüğü veya içtimai bir sınıfın ortadan kaldırılması gayeleriyle kurulacak cemiyetleri ceza tehdidiyle yasak etmek suretiyle parti diktatörlüğünü önlemekte ve çok partili demokrasi esaslarını sağlamaktadır.

İkinci fıkradaki siyasi veya hukuki nizamın ortadan kaldırılması mevzuunda ortadan kaldırılmanın zor yani kanuna aykırı yollarla yapılmasının gaye edilmesi menedilmek istenilmiş ve bu suretle kanun yollarıyla değişiklik yapılması için partiler kurulmasına imkân verilmiştir. Memleketin güvenliğine, bünyesine ve ihtiyacına göre hangi nizamın kanun yolları ile dahi değiştirilmemesi gerektiğini açıkça göstermek lüzumu karşısında demokrasinin en ileri şekli olan Cumhuriyeti korumak maksadiyle gayesi Cümhuriyetçiliğe aykırı olan cemiyetler yasak edilmiştir. Lâyikliğe aykırı parti ve cemiyetler hakkında 163 ncu maddemiz mevcut bulunmaktadır.

Siyasi veya hukuki herhangi bir nizamı ortadan kaldırmak zorla olacağı kabul edilmesine göre şiddet kullanmak istihdaf edilmesi ağırlatıcı sebebinin yalnız birinci fıkraya ait olması tabii olduğundan fıkralar sırasında gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Son fıkrada yukarıki fıkralarla tenazuru temin edecek şekilde bir değişiklik yapılmıştır.

Madde 142. — 141 nei maddede yazılı gayeler için propaganda yapmayı meneden madde 141 nei maddeye tamamen mütenazır bir şekilde değiştirilmiştir.

Adalet komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/616

Karar No. 28

7 . VI . 1946

Yüksek Başkanlığa

Türk Ceza kanununun 141 ve 142 nei maddelerinin değiştirilmesi hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 5 . VI . 1946 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun tasarısı komisyonumuza havale ve tevdi buyurulmakla Sayın Adalet Bakanı huzurile incelendi.

Tasarının; birden artık partilerin kurulabilmesini kolaylaştırmak amacile Cemiyetler Kanununda yapılan değişikliklere muvazi olarak bir taraftan vatandaşların sınıf faydaları üzerine Parti kurumlarına mani hükümleri Ceza kanunundan kaldırırken diğer taraftan kökü dışarıda olan yabancı aleti cemiyet ve partilerin teşekkül ve memlekette faaliyetlerine engel olacak hükümleri sağlamak maksadiyle tanzim edildiği anlaşılaraq müzakereye değeri oybirliğiyle kararlaştırıldıktan sonra maddelerin incelenmesine geçildi.

141 nei maddedeki değişikliklerin 4 neü fıkranın 2 nei fıkraya olarak yazılmasından ve memlekette normal yollardan gayelerine yürüyecek partilerin teşekküllerine engel olmamak üzere ikinci fıkrada yazılı, cemiyetin siyasî ve hukukî nizamını kaldırmanın cürüm olmasını (Zor) unsurunun mevcudiyetine bağlanmasından ve normal kanun yollarıyla dahi dokunulamıyacak nizamların neler olduğunu göstermek ve demokrasinin en ileri şekli olan Cumhuriyeti korumak maksadiyle de beşinci fıkrada bu yolda açıklama yapılmasından ve bu değişiklikler gereği 142 nei maddede bazı düzeltmelerden ibaret olduğu anlaşmıştır.

141 nei maddenin birinci fıkrası muhtevası, memleket içinde içtimai bir zümrenin diğer zümrelere tahakkümüne veya bunları ortadan kaldırmasına veya memleket dâhilinde teşekkül etmiş iktisadi veya içtimai nizamları yıkmaya velev kanun yoluyla olsa da meydan bırakmıyacak hükümlerdir. Görülüyor ki memlekette bir zümrenin diktatörlüğüne meydan verilmemekle bir taraftan çok partili demokrasi esaslarının korunduğu ve diğer taraftan da yokluğu memleket bünyesinde sarsıntı husule getirecek nizamların da korunması sağlandığı cihetle bu fıkraya ve bir ikinci fıkraya eklenmekle iki fıkradaki fiillerin zorla yapılması halinde cezayı çoğaltan üçüncü fıkraya olarak yazılan fıkraya aynen kabul olunmuştur.

Cemiyetler Kanununun değiştirilmesinde güdülen amaç memlekette müteaddit partilere en liberal demokratik esaslar dâhilinde yer vermektir. Partilerin ise, memleket idaresinde birbirinden farklı muayyen noktai nazarları olacağı tabiidir. Aksi halin tasavvuru parti taaddüdünün mânasızlığını gerektirir. Her parti memleket idaresindeki noktai nazarını tahakkuk ettirmek için hiç şüphe yok kanun yollarıyla cemiyetin siyasi ve hukuki nizamlarında değişiklikler yapmağa çalışacaklardır. Bu çalışmalar zor unsuruna mukarin olmadıkça elbette ki cürüm sayılmamak icabeder. Aksi halde partilerin gayelerine erişmek için normal kanun yollarından değil yürümelerine, hattâ teşekküllerine bile imkân bırakılmamış olur. Bunun için üçüncü fıkraya eklenen zor unsu-

runun yerinde olduğu Komisyonumuzca da uygun görülmüştür.

Ancak kanun yollarından yürüyecek yapıcı partilerin teşekküllerine mâni hükümlere yer bırakmamak üzere vücutu zarurî görülen (Zor unsurunun), gayesi cemiyetlerin siyasi ve hukuki nizamını devirmekten ibaret ve bu yıkıcı gayesine erişmek için zor kullanmak esasen bünyesi icabı bulunan ve fakat teşekkülünü sağlamak üzere sureti haktan görülen anarşist partilerin, memlekette teşekküllerine meydan bırakmamak için (zor) ohmaksızın dahi cemiyetin siyasi ve hukuki nizamlarını toptan yokedecek yıkacak teşekküllerin cezalandırılması sağlanmak üzere yeniden yazılan fıkra ikinci fıkra olarak 141 nci maddeye eklenmiş ve tasarıdaki üçüncü fıkra dördüncü fıkra olarak aynen bırakılmıştır.

Bu değişiklikler gereği olarak 6 ncı fıkrada bazı düzeltmeler müstesna diğer fıkralara dokunulmamıştır.

142. nci madde değişikliklerine gelince yu-

karıda arzolunan değişiklikler icabı düzeltmeler bazı kelime değişikliklerinden ibaret bulunmuştur.

Yüksek Meclise arzolanmak üzere tasarı ilişik olarak Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu

Başkanı	Ru rapor sözcüsü	Kâtip
Kayseri	İzmir	Manisa
R. Özsoy	E. Oran	F. Uslu
Antalya	Balıkesir	Bursa
N. Aksoy	O. N. Bürücü	A. Akgüç
Denizli		Denizli
H. Günver		N. Küçüka
Erzincan	Kastamonu	Kastamonu
A. Fırat	A. Binkaya	F. Ecevit
Kayseri	Kocaeli	Konya
C. Tüzel	S. Artel	H. Karagülle
Mardin		Rize
E. Ergin		S. A. Dilemre
Sinob		Urfa
O. Atay		K. Berker

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — T. C. Kanununun 141 ve 142 nci maddeleri aşağıda gösterildiği gibi değiştirilmiştir:

Madde 141. — Memleket dâhilinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe veya içtimai bir zümreyi ortadan kaldırmağa veya memleket dâhilinde teşekkül etmiş iktisadi veya içtimai nizamları devirmeye matuf cemiyetleri tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Maksada varmak için şiddet kullanmakta istihdaf edilmiş ise verilecek ceza beş yıldan on iki yıla kadar ağır haptistir.

Memleket dâhilinde cemiyetin siyasi veya hukuki herhangi bir nizamını zorla ortadan kaldırmak gayesiyle cemiyet tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimseye beş yıldan on iki yıla kadar ağır hapis cezası verilir.

Gayesi Cumhuriyetçiliğe aykırı veya millî hissiyatı sarsmaya veya zayıflatmaya matuf cemiyetleri tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Bu cemiyetlere iştirak eden kimse altı aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. İkinci fıkrada yazılı halde ceza bir yıldan üç yıla kadar ağır haptistir.

Dağılmaları emredilmiş olan yukarıda yazılı cemiyetleri sahte nam altında veya muvazaa şeklinde olsa dahi yeniden tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare edenler hakkında verilecek cezalar üçte birden eksik olmamak üzere artırılır.

Madde 142. — Memleket dâhilinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya içtimai bir zümreyi ortadan kaldırmak yahut memleket dâhilinde teşekkül etmiş iktisadi veya içtimai nizamları devirmek

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddeleri aşağıda yazıldığı şekilde değiştirilmiştir:

Madde 141. — Memleket içinde, içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe veya içtimai bir zümreyi ortadan kaldırmaya veya memleket içinde teşekkül etmiş iktisadi veya içtimai nizamları devirmeye matuf cemiyetler tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Memleket içinde, cemiyetin siyasi veya hukuki herhangi bir nizamını devirmek amaciyle yıkıcı cemiyetler tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Bu maksatlara varmak için şiddet kullanılmak ta istihdaf edilmiş ise veya zor kullanılmış ise verilecek ceza beş yıldan on iki yıla kadar ağır haptistir.

Memleket içinde, cemiyetin siyasi veya hukuki herhangi bir nizamını zorla değiştirmek gayesiyle cemiyet tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse beş yıldan on iki yıla kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Gayesi Cumhuriyetçiliğe aykırı veya millî hissiyatı sarsmağa veya zayıflatmağa matuf cemiyetleri tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Bu cemiyetlere iştirak eden kimse altı aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. İkinci ve dördüncü fıkralarda yazılı hallerde ceza bir yıldan üç yıla kadar ağır haptistir.

Dağılmaları emredilmiş olan yukarıda yazılı cemiyetleri sahte nam altında veya muvazaa şeklinde olsa dahi yeniden tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare edenler hakkında verilecek cezalar üçte birden eksik olmamak üzere artırılır.

Madde 142. — Memleket içinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya içtimai bir zümreyi ortadan kaldırmak yahut memleket içinde teşekkül etmiş iktisadi veya içtimai nizamları devirmek veya si-

Hü.

için propaganda yapan kimse altı aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Propaganda, yukarıki fıkrada yazılı hareketleri şiddet kullanarak elde etmeğe mâtufl bulunduğtu takdirde verilecek ceza beş yıla kadar ağır haptistir.

Memleket dâhilinde cemiyetin siyasi veya hukuki herhangi bir nizamını zorla yıkmak için propaganda yapan kimse beş yıla kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Cumhuriyetçiliği veya millî hissiyatı sarsmak veya zayıflatmak için propaganda yapan kimse altı aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Yukarıki fıkralarda yazılı fiilleri medih ve istihsan eden kimse de aynı cezaya çarptırılır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Başbakan	Adalet Bakanı
<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>M. Ökmen</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
	<i>Hilmi Uran</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>H. Saka</i>	<i>N. E. Sumer</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
	<i>Sırrı Day</i>
	Sağlık ve Sosyal
Ekonomi Bakanı	Yardım Bakanı
<i>Fuad Sirmen</i>	<i>Dr. S. Konuk</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>T. Coşkan</i>	<i>Ş. R. Hatipoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>R. Karadeniz</i>
Çalışma Bakanı	
<i>Dr. S. Irmak</i>	

Ad. K.

yasi; veya hukuki nizamları yıkmak için propaganda yapan kimse altı aydan iki yıla kadar hapis cezasile cezalandırılır.

Propaganda, yukarıdaki fıkrada yazılı hareketleri şiddet kullanarak elde etmeğe matuf bulunduğtu takdirde verilecek ceza beş yıla kadar ağır haptistir.

Memleket içinde cemiyetin siyasi veya hukuki herhangi bir nizamını zorla yıkmak için propaganda yapan kimse beş yıla kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Cumhuriyetçiliği veya millî hissiyatı sarsmak veya zayıflatmak için propaganda yapan kimse altı aydan iki yıla kadar hapis cezasile cezalandırılır.

Yukarıki fıkrada yazılı fiilleri öven veya iyi gördüğünü söyleyen kimse de aynı cezaya çarptırılır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.